

... og litt om erfaringer med bruk av langsiktige arealstrategier i distriktskommuner

<https://www.regjeringen.no/contentassets/9b38fabe6bbe41c3b1489a44bee4cb28/hagen-og-aarsather-arealstrategi-pilot-sluttrapport-mars-2023.pdf>

Aksel Hagen og Nils Aarsæther,
Camilla Bråttland, Hans Olav Bråtå, Arild Buanes,
Vilde Andrea Jensen, Gisle Johansen, Toril Ringholm

PILOT AREALSTRATEGI

Utvikling og evaluering av arealstrategiarbeid
i åtte distriktskommuner.

Sluttrapport.

Deltakende kommuner

Nordkapp

Karasjok

Lødingen

Hamarøy

Grane (D-kommune 3.0)

Leka

Namsskogan

Holtålen (D-kommune 3.0)

Vi
ringte, leste,
intervjuet, besøkte,
deltok i politiske møter –
folkemøter - digitale møter,

i og med
kommunene,
med
referansegruppa
(KDD, DS, SF, FK, kommunene,
forskerne).

En trivelig måte,
for forskere,
å arbeide på

Funn (1)

Færre kommuner søkte om å delta enn vi hadde forventet?

Årsak;

- Relevans - nytte?
- Kapasitet
- Kompetanse
- Kan kommuner bli «sønderforskat»?

MEN

de som ble med av kommuner, FK, SF, DS

har deltatt med interesse og engasjement – **takk!**

Kommuner sliter med å finne rytmen i planprosessene,

Funn (2)

Sinker prosessen

- Planprogramkravet?
- Manglende politiker-engasjement?
- Medvirkning?

ARS i formelle 'plan- prosesser

Det oppstår noe presserende, hele tida, som tilfeldigvis - utilsiktet
sinker prosessen

Men – det finnes alltid en ARS-entusiast som ikke gir opp,
i et miljø som faglig som politisk er positive til ARS-ideen

Gode invitasjoner og praktiske opplegg på møtene

Variierende frammøte på folkemøte/kafebord-dialog

Funn (3)

Medvirkning

Stort engasjement blant de frammøtte. Positivt at kommuneadministrasjon deltar?

Lite konfliktnivå – mye omforent blant de frammøtte

Etterarbeid/oppfølging/prioriteringsarbeid -
tidkrevende

Variierende engasjement mellom kommunene,
fra sterkt og offensivt (ordførere, men også flere),
til uengasjert

Funn (4)

Vi vet ikke så mye om hvorfor det er slik?

Politikk

Når en først klare å fange oppmerksomhet,
vet å sette ARS på dagsorden i møter,
godt engasjement – like mye på ‘Areal generelt’ som ARS?

Få og små konflikter politikere i mellom

Overraskende (?) lite spenninger og konflikt

Reindriften gjennomgående hensynstatt – eller iallfall god dialog

FUNN (5)

LNFR - temaet

Tydelig på utfordringer ved nærheit til vassdrag (flom),
strandsone, sjøområde

Reiseliv og turbruk av terrenget

Avslappa forhold til spredt boligbygging og hyttebygging, men
respekt for lovverket

FUNN (6)

Tettstad/ sentrums- utvikling

- Overraskende (?) sterkt engasjement for sentrum
- Samlokalisering og integrasjon off. tjenester og handel/privat service – rurbanisering
- Ivareta distriktskommunens fortrinn (tilby boliger som er rimelige, romslige, med hage og rekreasjonsnærhet)

Eksempel Holtålen

Nyttig?

hovedprinsippene for den langsiktige arealbruken i kommunen.

Kommuneplanens arealdel

Arealstrategien vil i stor grad gi føringer for neste generasjon av arealdelen og gjøre kommunen attraktiv, bo og drive næring i. Sentralt i dette ligger vektleggingen av muligheten for et spredt boligmønster der en får levende bygder og gode tettsteder slik at det blir en attraktiv kommune å bo i.

Sånn gjør vi det

Kommunen skal være en attraktiv kommune å bo i og det skal være tilgjengelige bosteder og tomter i hele kommunen. Vi skal nyte fordelene våre ved at vi har god plass der mangfoldigheten skaper trivsel og aktivitet.

I arealdelen skal vi sikre tilstrekkelig areal for differensiert bostedbygging. Vi skal i samarbeid med innbyggerne og næringsliv finne gode løsninger.

Levende, trygge og gode lokalsamfunn er en viktig attraktivitetsfaktor som arealplanleggingen må gi gode rammer for.

Arealplanleggingen vil bygge på kommunens arealregnskap som viser arealreserven kommunen har innen bolig-, fritids- og næringsområder.

Hovedmål: Slik vil vi ha det

Strategi: Slik gjør vi det

Eksempel Karasjokk

ARS –
4 av 25 sider
Samfunnsdel

Nyttig?

Hovedmål:

- Vi har god utnyttelse og fornuftig arealbruk for ulike behov
- Vi har varierte bolig- og tomtetilbud for ulike behov og generasjoner
- Vi vil legge til rette for næringsutvikling
- Vi tar miljøhensyn ved planlegging av utbyggingsareal, samt ved kommunale byggeprosjekter
- Legge til rette for en god stedsutvikling
- Godt planlagt samferdselssystem med fokus på trafiksikkerhet
- Legge til rette for fritidsbebyggelse i avgrensede, attraktive områder
- Balanse mellom ønsket bruk, og forvaltning av naturområder og utmark
- Vi skal planlegge for klimaendringer på alle nivåer, og være i stand til å håndtere konsekvensene av disse

Konklusjon (1)

Arealstrategi- særlig meningsfullt i småkommuner(?)

Nyttig for arbeidet med arealdelen

Nyttig å vise til, i møte med eksterne aktører

Behov for å kommunisere hva ARS dreier seg om, utover det planfaglige personalet. Fortsatt få som kjenner til oppbygginga av plansystemet

Men kanskje det ikke gjør så mye?

Engasjerer både mht. LNFR-områdene og sentrumsplanlegging

Konklusjon (2) Arealstrategien involverer!

En plattform og et møtested uten særlig høge kompetanseterskler

Folkevalde, tja...travle folk, men nysgjerrige og positive?

Medvirkning – de (få) som deltar, deltar med interesse og engasjement for å diskutere 'areal', om ikke nødvendigvis ARS?

ARS og Samfunnsdel – er sammenfiltret?

Konklusjon (3) Støtte trengs

Betydelege kompetanseutfordringer

Gjennomtrekk av nøkkelpersonale

Bruk av planfaglig personale til andre oppgaver

God støtte fra fylkeskommune, statsforvalter, Distriktssenteret

God tilgang til konsulenttenester

Greit også med forskerkontakt og med involvering av studenter

Framover

Gode erfaringer med digital samarbeidsarena

– og med fysiske kommunebesøk

Nyttig med konferansar, EVU, veiledningsmateriell og Nasjonale Forventingar

– men liten kapasitet til å bruke/nyte det?

Uansett:

Regjeringens forventninger, nr 4, i Nasjonale forventninger:

«En langsiktig arealstrategi inngår som del av kommuneplanens samfunnsdel, og legges til grunn for kommuneplanens arealdel»